

Redacția

și
AdministrațiaCluj Reg. Maria 14
:: TELEFON 124 ::

Anunțurile se primesc după tarif.

Librăria Anca
Cluj, Piața Unirii 32.

CLUJUL

ROMÂNESC

Abonament:

Pe un an Lei 160.—
Pe 1/2 an „ 80.—
Pe 1/4 an „ 40.—Pentru Străinătate:
Pe un an Lei 320.—
Pe 1/2 an „ 160.—
Pe 1/4 an „ 80.—Pentru America
Pe un an 2 dolariManuscrisele
nu se înapoiază.

Director-Proprietar: Alexandru Anca.

ZIAR INDEPENDENT

Un exemplar 3 Lei.

24 Ianuarie

Se împlinesc 66 de ani, de când Principatele românești s'au unit, alegând același domnitor în persoana lui Cuza-Vodă, care doarme somnul dreptilor lângă bisericiuța din Ruginoasa.

Privit din punct de vedere istoric, actul unirii Principatelor este în strânsă legătură cu chestiunea orientală. Dela 1699, dela pacea din Carlovitz, chestiunea orientală a gravitat în strânsă legătură cu țările românești, cari au trăit necurmat potrivit evoluției ce a marcat această chestiune.

Dela 1699 înainte, în ce privește soarta orientului european, s'au manifestat două curente contradictorii și cari necurmat s'au tradus în faptă prin înclăștări armate. Pe deoparte subsista tendința turcească, de a-și menține hegemonia neștirbită asupra țărilor de sub suzeranitatea sa, pe de altă parte tendința contrară a Rusiei de a-și întinde protectoratul peste creștinii lor din Imperiul turcesc.

Aceasta era situația la 1859. Boerii luminați, ai țărilor românești, însă, nu au luat în considerație dezideratele pseudo-protectorilor, ci au ascultat glasul intereselor românești. Și au ales pe Cuza domnitor peste o Românie unitară.

Actul unirii Principatelor nu trebuie privit însă numai sub raportul istoric. El constituie și o mare faptă culturală.

Intreaga literatură din preajma anului 1859 este insuflată de dorința Unirii. Exponent al acestei dorințe vitale pentru neamul românesc este marele nostru poet național Grigore Alexandrescu care presimțind cărările luminate ale viitorului ce avea să vie, exclamă entuziasmat:

Români! sfântă e unirea; ascultați glasul-răsună,
Dela fii României cere patrie comună.

Pentru ca mai apoi să adauge:

Căci a patriei iubire,
E. averea cea mai scumpă, cea mai rară moștenire.

„Bonjuristii“ dela 1848, în preajma anului 1859, se transformă în agenți de propagare ai crezului salvator al unirii. Toată intelectualitatea Principatelor s'a pus deodată în slujba unirii și a înfăptuit-o spulberând în vânt atât tentativele opoziției cât și dorința protectorilor noștri, de a vedea țările românești dezbinat și îndușmănite. Și astfel prin factorii ce au înfăptuit unirea, acest act poate fi privit ca o manifestare culturală.

In 15 August 1916, armatele vechiului regat treceau Carpații, pentru a înfăptui unirea în integritatea ei.

Aceste armate aduceau pe plaiurile Ardealului un suflu cald de poezie latină, care avea să toarne în sufletele fraților robiți balsamul mângăetor al speranței. Căci, în momentul în care soldatul român a pășit peste culmile Carpaților împădușiți, unirea era realizată. *De aceea de acum înainte, ar trebui, să considerăm unirea Ardealului, Bosarabiei și Bucovinei cu vechiul regat, ca înfăptuite din ziva intrării armatelor românești în războiul mondial, din 15 August 1916.*

Această unire, însă, nu s'a înfăptuit integral. Căci imediat a apărut în vocabularul limbii noastre noțiunea de „ardelean“ și cea de „regătean“, cari nu ne fac cinste de loc.

Vechiul regat nu este despărțit de Ardeal prin nimic. Toți avem același suflet latin și aceleași aspirațiuni de viitor, încât una suntem.

Amintirea Unirii Principatelor să plămădească în sufletele tuturor o năzuință robustă către o unificare desăvârșită.

Trebuie ca pe viitor să țintim la o viață armonică, plină de năzuință realizării binelui, a adevărului și frumosului.

Toți trebuie să tindem la o unire ideală și desăvârșită pornind dela concepția: *că toți formăm temelie actuală a românismului — unit.*

M. D.

Scandalul cu tripoul dela Sfatul Negustoresc din Capitală.

Intrun articol inserat în coloanele revistei „Jos Masca“, (Nr. 1 din 18 Decembrie 1924), reprodus parțial de ziarul „Răspunderea“ din 18 Ianuarie sub semnătura dlui Alex. Frâncu, se denunță fapte scandaloase, cari au loc la sfatul negustoresc din Capitală. Și anume: este acuzat directorul că frustrează fiscal falsificând cupoanele dela finanțe.

Crupierul îi plătește zilnic câte 1500 lei, pentru ca să-și poată exercita meseria; deasemenea bufetierul îi dă zecuiiala sa și chiar băcșișurile personalului sunt făcămănite de el. Și adaugă articolul citat, că acest fluviu de bani se realizează dela nenorociții jucători de cărți, cari vând la masa de joc moșii, case, averi agonisite cu trudă sau moștenite, câte odată chiar cinstea soțiilor sau a fiicelor, pentru a-și satisface un viciu vinovat.

Nici-o dispoziție nu vine, să pue

capăt acestei situațiuni intolerabile; nici-o lege nu se făurește, pentru ca să retragă din mâna unei persoane morale puțința de-a patrăna jocul de cărți. Și ca este mai trist, e faptul, că din asemenea apucături rușinoase — cum este jocul de cărți —, se îmbogățesc atâția, cari mai apoi stropesc cu noroiu nevoiașii, cari luptă din greu cu viața și cu nevoile zilnice.

Din cele expuse mai sus rezultă că la clubul sfatului negustoresc se petrec lucruri grave. Căci nu este ușoară acuzația adusă acestei instituții, că în ea se frustrează fiscal.

Președintele acestui sfat este dl Jean Luca Niculescu, deputat al Capitalei; iar secretar general dl D. Niculescu-Rietz, ajutor de primar.

Dl Alex. Frâncu cere anchetarea cazului și denunțarea rezultatului opiniei publice.

Cătră Camera de Comerț și Industrie din Cluj

In chestiunea iluminatului.

In coloanele ziarului nostru, ne-am ocupat în mai multe rânduri, cu reaua stare în care se află iluminatul la Cluj.

După cercetările noastre în această chestiune am ajuns la concluzia, că personalul uzinelor electrice, nu este în afară de orice vinovăție, în ce privește mersul rău al iluminatului în localitate.

Uzina electrică este în funcție de cursul apelor Someșului și nu poate satisface în stadiul actual nevoile crescânde ale orașului.

Este de datoria Primăriei să intervină. Și anume: uzina electrică trebuie amplificată căci altfel numai merge.

Cum Primăria nu face nimic în acest sens, atragem atenția Camerei de Comerț și Industrie să intervină pe lângă forurile com-

petente pentru o remediare a răului.

Ori Primăria să facă pe compt propriu amplificarea ori să concesioneze această lucrare unei societăți particulare. Căci așa cum se prezintă actualmente iluminatul la Cluj este un adevărat scandal.

Unificare sufletească

Dela unirea înfăptuită în 1918, până astăzi, Ardealul a fost neconținut bruscat și violentat. Căci începând cu schimbul coroanelor nedreptățile au apăsă greu pe spatele bieteii provincii, unite cu vechiul regat.

Ca într'un caleposcop, poți vedea, toate ilegalitățile ce s'au comis în Ardeal. O unificare cu furca a fost plămădită în sarcina acestui ținut. S'au adăugat apoi violențele brutale ale voinței poporane, în alegeri, ceace a provocat o nemulțumire evidentă.

Unificarea Ardealului cu vechiul

regat urmează a se face în mod evolutiv, armonic și proporționat.

Și cel mai bun agent de propagare a unificării sufletești e: școala. Școala are menirea să plămădească în sufletele tinerilor vîrstare concepția că nu există provincie „cucerită“ ci „alipită“. Că între „ardelean“ și „regătean“ nu există nici-o deosebire, nici din punct de vedere al structurii sufletești, nici a aspirațiilor de viitor.

„Blocul ardelenesc“, pe care au încercat, să-l constituie unii oameni politici din Ardeal, nu trebuie privit decât ca un aviz dat în atenția guvernului.

Să înceteze violențele și înce-tează și discuția despre noțiunea „regătean“.

Nu e mai puțin adevărat, că sunt și oameni din Ardeal, cari au atentat la bunul mers al treburilor ardelenesti. Aceștia, însă, sunt oameni cari nu înțeleg sensul momentului istoric și aspirațiile noastre de unificare legală, armonică și cinstită.

Nici demagogie nici regionalism

In articolul de fond al ziarului „Carpații“, cu data de 18 Ianuarie 1925, se fac afirmații de o marcantă temeritate și de o evidentă ușurință.

Mai întâiu vorbește despre „regionalismul vinovat“ al partidului național, care după părerea confratelui dela Brașov este „compromis în ochii poporului de aici prin nefasta conducere a Consiliului Dirigent“. Și după ce vorbește despre regionalismul acestui partid care a trecut de mult munții prin fuziunea cu tachiștii, se agață de conferința ardelenă care a avut loc la Cluj.

Afirmă ziarul amintit, că în cadrele conferinței ardelenice dl Oct. Goga a răsărit deodată ca un regionalist.

Intrebăm însă? In ce constă regionalismul dlui Goga, care a propus ca ieșirea din impasul politic de azi o soluție nu tocmai regionalistă? Căci d-sa a fost pentru o alipire la partidul poporului — care-i din vechiul regat — a întregului bloc ardelenesc.

Și apoi a apăra interesele unui ținut amintit, înseamnă a face regionalism? Prin însăși structura sa geografică România-Mare este împărțită pe anumite regiuni, fiecare cu caracterele sale distincte și interese proprii.

Ori, conferința ardelenă, a adunat pe toți fruntașii politici ai Transilvaniei, ca să afle modalitatea eșirei din încurcătura politică, în care se zbate actualmente țara noastră.

Pseudo-regionalismul dlui Goga nu-și are nici-o temeinicie, iar demagogia ce-ar fi brodat-o pe acest pseudo-regionalism este o ficțiune. Căci în conferința ardelenă d. Oct. Goga s'a purtat ca un temerar om politic, care nu are multe de ascuns.

De aceea considerăm afirmațiunile confratelui dela Brașov de șubrede și neavenite.

Memoriul dlui Goldiș

Este destul de bine cunoscută, chestiunea Vasile Goldiș, în straturile opiniei noastre publice. Și anume: între dl V. Goldiș partidul național s'a produs la început o răceală, care mai apoi a amenințat să producă o adevărată ruptură între partid și fracțiunea dsale.

Mărul discordiei s'a potențat cu ocazia ruperei tratativelor dintre țărâniști și partidul național. Căci dl Goldiș a vizat legitimat o unire a celor două partide opoziționiste.

În scopul clarificării lucrurilor, dl Goldiș, împreună cu cei 28 ai dsale, a redactat un memoriu pe care l-a adresat dlui Maniu.

Ce cuprinde memoriul.

În partea istorică, dl Goldiș, ridică acuzații la adresa conducerii Partidului național, acuzându-l: de lipsă de consecvență politică; de neparticiparea la încoronare și botezul principelui „Mihaiu”; de neallegerea dsale ca președinte al Constituantei; de zădărnicierea tratativelor cu țărâniștii; de nepublicarea „Cărții negre”; de părăsirea elementului unit din partid etc...

Adaugă apoi toate ofensele ce i-au adus conducerea partidului național și pentru o reconciliere cu naționaliștii, ajunge la următoarele concluzii:

Instituirea unui directorat de 5 membri; ca dsă să fie pus în curent cu toate dispozițiile ce se iau în partid; director al ziarului „Patria” să fie numit dl Lupas; înfăptuirea acordului cu țărâniștii.

Concluzii.

Memoriul dlui V. Goldiș astfel cum apare în lumina adevărului obiectiv, este un act politic de o mare importanță pentru Ardeal. Căci în bună parte reconcilierea cu partidul național nu se va putea face decât dacă acest partid va accepta majoritatea punctelor cuprinse în memoriul amintit.

Nu știm dacă dl V. Goldiș va ceda, atunci când îi va răspunde dl Maniu. Informatori neautorizați însă, afirmă că dl Maniu va păstra o atitudine foarte împăciuitoare.

Dacă memoriul dlui Goldiș va aduce ruptura în partidul național, acest fapt va fi salutat cu bucurie de toți reprezentanții partidului liberal. Căci liberalii doar atât așteaptă.

Ruptura, ca atare, înseamnă o reală slăbire a partidului național și o zdruncinare a puterii sale de opoziție.

Rezumativ, ruptura ar marca o reală pierdere pentru democrația românească.

Un monument lui Eminescu

Cercul literar al revistei Gândirea, a luat inițiativa stăngerel unui fond, prin colectă publică, pentru a ridica un monument în București, marelui nostru poet: Mihail Eminescu.

Capitala țării nu are o statuă a marelui vizionar care a fost poetul izvodit din Ipotești din Jud. Botoșani.

Asupra operei genialului poet s'au scris multe critici explicative. Poeziile sale sunt în deobște cunoscute marelui public și acum este necesar, ca orice om să ia contract și cu articolele sale politice.

Aceste scrieri politice, minunate în logica ce le încheagă, ca și în sentimentul ce le aninează, sunt insuflate de principiul *ideii naționale*.

Astăzi când această „idee” agită straturile tinerești și cu ele pătura noastră rurală, se impune o cât mai aprofundată cercetare a operei poetu-

lui, ce a vizat granițele largite ale romanismului întregit.

Intruchiparea plastică a chipului lui Eminescu va fi cea mai frumoasă podoabă culturală pentru capitala României-Mari.

Deaceea îndemnăm publicul ardelean să contribuie la această colectă.

Cărți noi.

Sulamita

de: A. I. Kuprin.

Cartea lui A. I. Kuprin, a văzut de puțin timp lumina tiparului, în limba românească, tradusă de dna Zina Dr. G. Moroianu după originalul rusesc.

Autorul acestei lucrări, este în deobște cunoscut marelui public european, grație romanului „Iama”, care a rupt de mult zăgăzurile hotarelor rusești.

Kuprin în Sulamita estetizează frumusețea dragostii pământești. Solomon care nu-și găsea fericirea în meleagurile terestre, o află la sânul unei fecioare din via lui domnească. Această flică a câmpurilor, este nevinovată Sulamita, pe care Solomon o odoară.

Totuși, regina de Saba invidioasă și geloasă pe fericirea Sulamitel, trimite noaptea un gardian care omoară pe nevinovata Sulamita. Iar Solomon își găsește mângăerea în sferile senine ale divinității eterne.

Lucrarea lui Kupin punctată în față două principii: principiul fericirii pământești și al idealității divine.

Pământescul e trecător.

Divinul însă e etern.

Și tocmai pentru acea, Solomon își leagă ultimele speranțe de dumnezeire.

Informațiuni

O faptă bine meritată.

Aflăm cu multă plăcere că dl Alexandru Anca preot gr. cat. în comuna Chiraleș, a fost înaintat de I. P. S. S. Episcopul Hossu la rangul de protopop onorar. *Îi urăm ca și această carieră să o păstorească tot atât de conștiincios cum a fost vreme îndelungată în cariera preoției. Felicitările noastre.*

— La alegerea de protopop pentru eparhia ortodoxă a Clujului au intrunit: dl George Suciuc preot în Cojocna 27 voturi; Nicolae Vasiliu profesor în Banat 20 voturi; și părintele Laurențiu Curea, secretar consistorial 5 voturi. Dintre acești 3 candidați urmează, ca P. S. S. Episcopul Nicolae să aleagă pe acel care-l va crede mai apt.

— În ziua de 30 Ianuarie, corpul didactic al școlilor secundare din Blaj organizează un bal filantropic.

— Elevi de-ai liceului „Gh. Bariț” au strâns bani dela inimile caritabile pentru spitalul din Abrud.

— Adunarea generală a Corporației industriale din Cluj va avea loc ziua de 29 Martie.

— Episcopul Clujului pleacă mâine la București pentru a lua parte la debaterile senatului.

— În ziua de 25 Ianuarie în sala festivă a Curții de Apel magistrații și advocații români din Cluj se vor întruni pentru întemeierea unui „Cerc de studii”.

— Episcopul Ignatie din eparhia ortodoxă a Arăduului, a încetat din viață.

— Expresul de București care a plecat Miercuri din Cluj la orele 7-19 seara a suferit un mare accident între stațiile Feldioara și Halta-Roșu. Sunt mulți răniți cari au fost transportați la spitalul din Brașov.

— Dl Vasile Pârvan, directorul școlii române din Roma a fost ales membru al „Academiei Pontificii” și al „Academiei pentru istoria patriei” din Roma.

— Se aduce la cunoștința celor interesați că, cu privire la cererile de pașapoarte, s'au făcut de către Domnul Prefect al Poliției Ovidiu Gritta următoarea înlesnire: Toți acei, cari au mai primit în trecut pașapoarte dela dl prefect Ovidiu Gritta, cu ocazia reînnoirii pașaportului, vor înainta numai o simplă cerere, la care vor anexa pașaportul vechiu și dovada, că sunt în curent cu plata impozitului. Dacă și are aceste acte în regulă, poate să obțină în curs de două ore pașaportul.

— Dl N. Iorga și-a început cursurile la Sobrona în ziua de 15 Ianuarie.

— P. S. S. Valeriu Frențiu, episcopul gr.-cat. din Oradea-Mare a dăruit suma de 7000 lei pentru renovarea casei parohiale și a capitalei din Galșa.

— Astă seară are loc în saloanele hotelului New-York balul aviatorilor aranjat după cele mai moderne planuri.

— Papa Piu al XI a primit în audiență privată pe boxeurul Johnny Dundee de origine italian.

— În editura librăriei Alexandru Anca din Cluj în curând va apare „Politica”, introducere în științele de stat, de dr. Cassiu Maniu profesor universitar la Cluj.

— I. P. S. Mitropolitul Dr. N. Bărlan a plecat în ziua de bobotează la Viena pentru un consult medical.

Teatrul Național.

Programul săptămânal:

Sâmbătă 24 Ianuarie „Când vine viforul”.

Duminică 25 Ianuarie matineu: „Avarul”.

Marți 27 Ianuarie Premieră „Patima Roșie”.

Joi 29 Ianuarie „Patima Roșie”.

Sâmbătă 31 Ianuarie „Patima Roșie”.

Luni 2 Februarie matineu: „Cinematograful”.

Marți 3 Februarie: Premieră „Mărgeluș”.

Joi 5 Februarie „Mărgeluș”.

Sâmbătă 7 Februarie „Mărgeluș”.

Intreprinderea de Instalațiuni Electrice a Orașului Cluj

atașata Uzinelor Electrice

Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 30.

EXECUTA: Instalațiuni electrice de înaltă și joasă tensiune pentru iluminat și forță motrică, montări de tot felul de motoare, transformatoare și aparate electrice, rebobinaj și reparațiuni în mod radical. Stațiune specială: de verificat contoare electrice cari se și repară și instalează din nou.

Depozit de lămpi electrice, material de instalațiuni, piese de schimb etc.

Planuri, Proecte, Oferte și devize efectuate de specialiști la cerere.

A apărut în editura Librăriei Alexandru Anca Cluj

și se află de vânzare următoarele

Piese teatrale și Poezii

cele mai bune pentru sărburi școlare și populare.

Teatre:

- „A fost odată” (poporală 3 acte) de Nic. Tințariu — — — — 20—
- „Doamna mea” (poporală 1 act) de Nic. Tințariu — — — — 15—
- „Gura Lumii” (poporală în 3 acte) de Nic. Tințariu — — — — 20—
- „Dușmanii” (poporală 3 acte) de Nic. Tințariu — — — — 15—
- „Pentru patrie” (poporală 4 acte de Nic. Tințariu — — — — 15—
- „Petitorii” comedie într'un act de Nic. Tințariu — — — — 15—
- „Puiu Codrului” piesă haideucească 3 acte de Nic. Tințariu — — — — 20—
- „Nevasta mea fle Ingeri ca ea” (poporală 3 acte) de Nic. Tințariu — — — — 15—
- „Infamuratele” comedie în 3 acte de C. Dumitrescu-Delavaronă — — — — 20—
- „Fiecare cu a lui” (comedie 3 acte) de A. Șerbănescu-Buzău — — — — 20—
- „Oglinda fermecată” (lirică 4 acte) I. Jasinsky — — — — 15—
- „Doine și Chintiri” adunate din gura poporului de „Siminic” — — — — 15—

Cărți școlare:

- A. B. C-dar fonomic (pt. Șc. mag.) de Dr. Szentpéteriné — — — — 20—
- Aritmetică pt. cl. I. șc. de ucenici de Cr. Epure — — — — 30—
- Geografia județului Alba de Jos în limba maghiară de Dr. Szentpéteriné — — — — 15—
- Geografia jud. Cojocna în limba maghiară de Dr. Szentpéteriné — — — — 15—
- „Iuliu Caesar de bello Gallico” manual pt. cl. V-VI. de Traian Popa prof. de liceu — — — — 35—
- „Lecții de limba română” de prof. Murăgan — — — — 25—

Diferite:

- „Inima mea” (cântece populare — — 15—
- „Imnuri Românești” (cântece naționale) 10—
- „Ecouri” de Traian Dumbrava — — 5—
- „Umoristice” (Glume) de Costi — — 15—
- „Versuri din Răsboi” (poezii populare) 10—
- „Jubirea” (notă muzicală) pentru Pian și voce — — — — 15—
- „Imnul Studențesc Creștin” pentru Pian și voce — — — — 15—
- „Căldare” cărți cu târgurile — 10-40 Lei
- „Dicționar” român-maghiar — — — — 5—
- „Carte de visuri” — — — — 20—
- Observări critice dela adunările învățătoarești de I. Pavelea — — — — 5—
- „Istorie și Fantazie nouă evoluții în istoria românilor de I. Pavelea — 20—
- „La isvoarele vieții” de M. Velea — 10—
- „Pentru Macedonia” imperativul nostru național de M. Dragnea — 10—
- Scriitori de iubire de după mai mulți autori — — — — 10—
- „Aventurile fantastice” ale lui Williams Gotthard roman — 10—
- „Nenorociiții” (roman) de A. Șerbănescu-Buzău — — — — 8—
- „Trepneticul” (expl. semnelor — — 3—
- Numirea nouă și veche a străzilor orașului Cluj — — — — 6—
- Vezi ce face beutura dracului — — 8—

Cărți preoțești:

- Carte de rugăciuni, Mângăerea Sufletului de I. Genț — — — — 25—
- „Predici la Mori” de prot. I. Marga — 45—
- „Predici pentru postul mare” (ciclu duplu) de protopop I. Marga — 20—
- „Păstorul sufletesc” (I-VI. vol.) — 120—
- Icoane sfinte diferite mărimi — 45-200—

Medicale.

- „Cartea Moașelor” de Dr. Grigoriu pentru toate femeile cu 140 ilustrațiuni feminine — 150—

Cele cu semnul (*) sunt nou apărute.